

nove doktrine PZS na področju varnega gibanja po gorskem svetu. Zato sem pričakoval, da bom na straneh te številke srečal informativno ali opozorilno besedilo o tem, kako se ne hodi v gore. Žal ga nisem našel, prav tako pa ni bilo nič o tem v naslednji številki PV. Dopuščam možnost, da se bo to še zgodilo in srčno upam, da bo to kmalu. Pričakujem tudi reakcijo pristojnih organov PZS in še koga. Vedno sem in tudi v prihodnje bom jemal v roke PV kot neke vrste učbenik. Rad bi bil prepričan, da bo PV v prihodnje to svojo nalogo ureničeval nadvse skrbno ter da bo pretehtal tudi vsebine posameznih člankov in ne samo naslovnice.

Aleksander Čičerov

iz planinske literature

Slovenska planinska pot, planinski vodnik

Bolj ko se bralec pogloblja v najnovejšo izdajo Dobnikovega vodnika po Slovenski planinski poti (Jože Dobnik, Slovenska planinska pot, planinski vodnik, druga, dopolnjena in popravljena izdaja, PZS, Ljubljana, 1998, 272 strani in 7 strani zemljevidov), manj ima možnosti, da bi se izmuznil osnovnemu spoznanju: da gre za avtorsko in uredniško odlično delo, pravi rudnik zanesljivih informacij, vzorčno (zato tudi vzorno) dosledno sestavljenih in uravnoteženo razvrščenih po poglavjih (zrcalna slika položaja na terenu), živahno opremljenih z velikim številom vrhunskih (Dobnikovih) fotografij (tudi ganljivih, če v bralcu sprožijo posebno spominsko veržno reakcijo, ali nevoščljivih, če njemu na tistem kraju ni tako uspelo). Podrobnejšega opisa knjige (od naslova in Tomšetove spremne besede do končnih zemljevidov) se bom vzdržal, rad bi samo mirne vesti poudaril: to knjigo je preprosto treba imeti, naj spregovori sama, dovolj je pismena, vredna je več kot svojega denarja, ni maček v žaklju,

za kaj takega bi si uveljavljena avtor in založba dvakrat premislila, preden bi postavila svoj ugled na kocko. Kdor bo »hodil po tej knjigi« (se ravnal po njenih navodilih), bo priznal, da bi založba težko našla bolj vestnega, bolj natančnega, bolj vztrajnega (upoštevaje njegovo ponovno in ponovno preverjanje položaja na terenu in upoštevanje druge njegove vodniške knjige), bolj popularnega faktografskega zapisovalca.

Ker pa je avtor odprt za dopolnitve in popravke in jih hvaležno vgrajuje v nove izdaje svojega vodnika (svojih vodnikov, str. 11), bi navrgel nekaj drobnjarskih pripomb, ki se zaradi svoje majhnosti seveda že vnaprej odpovedo resnemu naskoku na trdno zidovje veličastne stavbe.

Pripombe se nanašajo delno na vsebino, delno na slog, delno na imena, delno na lekturo.

Vsebina: Na str. 15 (številke v tem spisu dosledno pomenijo strani v vodniku, razen če ni očitno drugače) preberem, da »Slovenska planinska transverzala št. 1 in Razširjena pot nista doživeli do leta 1991 bistvenih sprememb.« Če prav razumem širše sobesedilo in ta stavek, bi rekel: O, pač, SPP je doživela bistveno spremembo na Karavankah, kjer smo jo za četrto izdajo njenega vodnika leta 1974 premaknili s podnožja na Stol in Belščico, četudi takrat resda samo kot vzporedno varianto.

– »Ojstrica (2350 m) je najvišja gora v v. delu osrednjega grebena Kamniških in Savinjskih Alp.« (72) Res? Na str. 75 naj bi ista izjava veljala za Planjavo: »Planjava, 2394 m, je najvišja ... gora v. dela Kamniških in Savinjskih Alp.« Ni dvoma, da gre za isto gorsko skupino (vzhodni del osrednjega grebena K. in S. Alp, četudi je »osrednji greben« pri Planjavi izpuščen*) in da sta višini navedeni pravilno. (Planjava kaže na 3. zemljevidu na

koncu knjige sicer višino 2396 m, verjetno zmotno, vendar seveda tudi ta višina ne dovoli Ojstrici prvenstva.) Očitno je, da avtor težko kroti svoje brezmejno navdušenje nad gorami, vulkansko bruha presežnega in ti ga včasih potem malo zanesejo. Odlika mladosti! (Sicer pa, ali niso pred natisom prebrali tega tudi urednik in obe lektorici?)

– »Smrekovec moramo obiskati zaradi lepega razgleda.« (56) Zelo smiselno priporočilo. Žal podobno priporočilo ne velja za Babo (119). Oba vrha namreč SPP (neznatno nižje) zaobide in se moramo nanju potruditi na lastno pest, le da na Smrekovec z avtorjevim priporočilom, na Babo pa brez. (Da SPP vrhova zaobide, je seveda nerazumljivo. Nekoč, že ob samem spočetju, še v Šumljakovih časih, smo neštetokrat slišali, da pelje ta pot po **najlepših** delih slovenske domovine, tu pa se dveh **najlepših** razglednih točk kratkomalo izogne.)

– »Na j. strani sedla (Kočna) je obširna planina Pusti rovt, na katero pripelje slab kolovoz.« (114) Mislim, da gre za nesporazum. Pusti rovt je malo nižje, nanj pa ne pripelje »slab kolovoz«, ampak kar prava cesta.

– »(Od Koče na Golici) do Aljaževega doma ni več planinske postojanke.« (118) Torej: nekoč je bila, pa je ni več? (Recimo raje: »Ni nobene (vmesne) planinske postojanke.«) – Na Preval (105) pripelje od Hotela Garni na Ljubelju zelo priljubljena Bornova pot. (Vem, v vodniku Karavanke, Š-451, ni zapisana s tem imenom. Žal.) – In zadnje čase nam vsiljujejo žensko obliko imena: Prevala. Starožitno to ni. Dobnik je ostal pri starožitnosti, hvala! Tako še pri Slemene (52), žal pa ne pri Grohatu (63, 64), Stegovniku (91) in Prisojniku (148). A o tem v nadaljevanju pri poglavju »Imena«.

– »Iz Mojstrane gremo v Vrata po Triglavski cesti; hišne številke te

* Strogo vzeto sodi k vzhodnemu delu K. in S. Alp skupina Raduhe, ali drugače povedano, vse, kar je tega gorovja vzhodno/severno od Savinje. Analogno sodi k zahodnemu delu gorovja Storžič, ali vse, kar je tega gorovja zahodno od Kokre. Med obema rekama je osrednji greben, imenovan tudi Grintovci, tega pa je mogoče razdeliti na tri podskupine: zahodni del zahodni del Kamniškega sedla z Grintovcem, Kočno in Skuto, vzhodni del vzhodno od Kamniškega sedla s Planjavo in Ojstrico, severno podkev z Mrzlo goro in Veliko Babo.

ceste so na vseh hišah v dolini Vrat.« (123) Ali ni tako tudi na Staničevem in Triglavskem domu (Krečarici)? (Pravzaprav je čudno, da vestni faktograf ni zabeležil poštnega naslova planinskih postojank.) –

Triglavska severna stena (svetovno znamenita že znatno pred prvo svetovno vojno!) bi zaslužila zlahknejši in popolnejši opis. Vem, Dobnik se je naslonil na Miheličev vodnik Julijske Alpe (mimogrede: Dobnikov vodnik naj bi na 265. strani navedel 6. izdajo tega vodnika iz leta 1998), a tudi tisti opis bi bilo dobro malo prekasiti. Ne morem se tukaj spuščati v podrobne predloge za popravke in dopolnitve, izrazim naj samo željo, da naj bi bile izjave kot »Leta 1945 je **Joža Čop s Pavlo Jesihovo** rešil ... problem ... Centralnega stebra ...« (134) malo bolj natančne. –

Tudi za čudovito Jalovčevo ostenje (159) bi želel prebrati več podatkov (**Horn, Comici** ...) –

V Trenti (166): »Štrukljeva domačija, na kateri je spominska plošča **Anton Bergincu, p.d. Štruklju** ... Njegov sin **Ivan** je prvi preplezal Triglavsko severno steno.« Kaj res to piše na spominski plošči? Kaj nisem bil navzoč o njenem odkritju? Jo je kdo zamenjal? Da ne bo pomote, torej pot pod noge in še enkrat v Trento! Na plošči piše: »V tej hiši se je rodil trentarski gorski vodnik **Ivan Berginc Štrukelj** 1867–1926, ki je leta 1890 prvi preplezal Triglavsko severno steno. Ploščo postavilo Turistično društvo Trenta Soča ob 100-letnici prvega vzpona.« In drugega nič. Nobenega »Antona« in nobene druge plošče (ki bi morda govorila o Antonu).* –

Pripis k sliki na 129. str. »Triglav moj dom, kako si krasan! (**Jakob Aljaž**)« je zavajajoč. Ravno teh besed Jakob Aljaž ni napisal, jih je samo prepisal. – Precej drzna se mi

zdi trditev, da je bil **Nebojša Mitrić** »zgornejesavski« umetnik. (121)

Izjava »Dovje... dolinska vas na nizki vzpetini...« (120) utegne ustvariti napačen vtis. Ni ravno tipična dolinska vas (ta oznaka bi veljala za Mojstrano), stiska se (piclih) sto metrov nad dolinskim dnem na prostrano razgrnjenem prisojnem bregu (teško bi temu rekli nizka vzpetina, tak je npr. Homški hrib, na nizki zaključeni vzpetini čepi, recimo, Štanjel ali ljubljanski grad, morda Tunjška Mlaka, dovška vzpetina pa se nadaljuje v vis vse do vrha Kepe, in naselje ni toliko na njej kolikor na njenem bregu, na podnožju Karavank torej, ki je resda dolinski breg, a kot rečeno sto metrov nad dnem doline. (Lahko bi ustvarili izraz *nabrežna/bregovna/pobočna* vas.) –

O slogu: Preveč je ponavljanja. Najpogosteje rabljena beseda v knjigi je *lep* (ki se rada polepša v *najlepši*), najraje v stereotipiziranih zvezah *lep pogled, lep razgled, lepa pot, najlepši pogled*, tako da refrensko malo utruja. (Na str. 117 v enem samem odstavku v presledku nekaj vrstic preberemo »lep razgled, lepo vidimo, lep pogled.«) »Najlepši« lahko s svojo izključujočnostjo postane kočljiv, saj že iz latinskih časov vemo za *De gustibus non...* Zakaj je Triglavska severna stena »najlepša stena Julijskih Alp«, zakaj je »Čopov steber najlepša smer na steni« (oboje 134), zakaj je iz Drežnice »najlepši pogled na Krn« (192)? (Iz **Mašerovega** vodnika Zahodne Julijske Alpe vre neustavljiva hvala za Montazevo zahodno steno, kot najlepša smer v Triglavski steni je dolgo veljala Bavarska z Dolgo nemško ali pa Prusik-Szalayeva – in kaj manjka pogledu na Krn od Krnskega jezera?) Nasprotno se je avtorju tista pot zahodno nad Jeklevim sedlom nekaj zagravžala (res čudno, saj sicer vsepovsod odkriva zgolj planinske čare, poln je lepote ob občudovanju, celo pretirano »vulkanskega«, kot sem si drznil posumiti malo prej) in jo je v štiri zaporednih vrsticah kar trikrat našeškal, da je »grda« (118). (Ali je vredno toliko »grde« sape za tistih borih sto metrov poti, če jih je sploh

toliko?) – V trinajstih vrsticah prvega odstavka na str. 58 najdemo sedemkrat zapisano besedo »vrh« (in vmes, seveda, »lep razgled«). Vsaka jasa v vodniku, se zdi, je »mala« (52, 54, 57), vse preveč stavkov se začne s »Kmalu (pridemo do/na)...« (ne da bi kaj prida natančno vedeli, koliko je ta »kmalu«).

K ponavljanju sodi tudi nekakšen pogojni refleks, ki se redno sproži na določen dražljaj. Aljaž, recimo, je (bil) na str. 120 »župnik na Dovjem od leta 1889 do smrti« in čez dve strani je spet prišel »za župnika na Dovje, kjer je služboval od leta 1889 do smrti leta 1927«. Ali Aljaž še kje v knjigi sproža »svoji« pogojni refleks, nisem zasledil, sprožajo pa »svojega« drugi s svojo tipiko, ki je za prisebnega bralca res ne bi bilo treba ponavljati. –

»Globoko v notranjosti Karavank je prav pod Rožco železniški predor... (118) in čez tri vrstice »Globoko pod vrhom (mišljen je Hruški vrh) je v nedrjih Karavank novi Karavanski cestni predor.« Podatek je točen, ni kaj, vendar me poleg prehitrega »globokega« refrena moti tudi »globina« sama (»Globoko v notranjosti«, »Globoko v nedrjih« – O, da bi že opustili ta »nedrja«! Naslednji korak bo priporočilo, da se Karavankam priskrbi modrc), saj

Zapuščena

SLAVICA ŠTIRN

*Peli so,
plesali
okrog gore
kosmi beli.*

*Vso noč
so pirovali,
mokre puščali
sledove.*

*Z jutrom ranim
so se razgubili.*

*Zapuščena gora
mrko
čez dolino
gleda.*

* (O zanesljivosti sporočila na plošči je sicer mogoče dvomiti, glej PV 1997/12, str. 517–523, vendar to ne zadeva našega vodnika. Vodnik namreč prvenstveno beleži stanje na terenu in praviloma ni zgodovinsko polemčen. Zanimivo pa je, da ob listem članku v PV nobeden, še zlasti ne ustoličeni kronisti, ni pisnil ne bele ne črne.) –

osemikilometrskih predorov ponavadi ne pričakujemo na površju. In »Karavanški cestni predor«, je to lastno ime? –

»Hitro je minila prijetna hoja« (123) je potopisni, ne vodniški stavek (kako bo minevala njegovim vó-dencem, avtor ne more vedeti), in metafora »Kmalu moramo skozi ozko Dolško škrbino, kjer si je steza našla prehod« (85) v sicer popolnoma nefigurativno pisanim besedilu učinkuje nenavadno in malo prisiljeno kot narodna noša na nudistični plaži. Obvestilo »...na mali jasi, kjer stoji počitniška hišica; tu nakladajo les na tovrnjake« (52) je tako živo in nazorno, da je človek prav razočaran, ko pride tja, pa ni nobenega tovrnjaka in nobenega nakladača. –

Ne vidim rad »področja« in »območja« v »raziskovalec na področju biologije« in »je svoje delo usmeril na območje Julijcev« (oboje 175), kot tudi ne, da se nekdo »poda na pot« (11). To so podtalni germanizmi, še vedno neprijetni. – Mojstrana je menda »vstopna vrata v kraljestvo Julijcev« (113). Če »vstopna«, potem tudi »izstopna«, skratka »vrata«, saj vrata so menda za to, da se hodi skozi ven in noter. – Vse ljudi v vodniku avtor spodobno navaja, le meni je obesil »g.« (10). Stigma, po kateri ne hren-penim.

Imena: Veliko mi je do tega, da bi ime Belščica za Stolov sv. greben opustili v korist Orlic. Ime Belščica naj bi se ohranilo za Stolov zahodni greben. Orlice pa naj bi imele štiri vrhove: Krkotnik, Celovški špic in oba Jelenčka. (Podrobnosti glej v vodniku Karavanke, Š-522–525.) Veliko mi je tudi do tega, da bi se oprijeli imen Grohot (in opustili Grohat), Štégovnik (in opustili Stegovnik), Kalški Grében (in opustili K. greben) in Prisank (in opustili Prisojnik). Ime Olševa naj bi izgovarjali /ouševa/ in ne /olševa/, glej SSKJ, iztočnico *olša/ouša/*. O tem je bilo povedanega in objavljenega dovolj. Avtor lovi ravnotežje med domačimi imeni, kot jih je zasledil na terenu (o tem glej spredaj v tem spisu) in avtoriteto Atlasa Slovenije in nazadnje se odloči za tistega, ki kaj velja na tem svetu. Anonimni

domačini pri Štégovniku, Grohotu in Prisanku potem seveda »odpadejo«. Tak oportunistem dvojnih meril ni zdrav (četudi je seveda prav lahko razumeti, da avtor išče avtoritete zaslonbe za svoje odločitve). Pač pa je treba tudi Atlas, ki ni Sveto pismo in nam ga niso poklonili nezmotljivi bogovi, dopolnjevati z novimi spoznanji. Veseli pa me, da skuša avtor svoje odločitve vsaj utemeljiti (148, četudi večina tistih, na katere se sklicuje, imen niso raziskovali, predvsem pa niso /bili/ jezikoslovci) in ne vztraja iz gole aufbiksarske trme pri svojih zmotah. Nečo bo treba razmisliti tudi o Bavškem Grintavcu. Če je knjižna slovenščina sprejela obliko *Grintovec* (in Grintovcev je na slovenskih jezikovnih tleh kar nekaj), se utegne pokazati potreba po poenotenju. Morda.

Lektura: S to sta se spopadli dve prekaljeni imeni (navedeni v vodniku na hrbtu notranje naslovne strani) in ukrotili večino jezikovnih zmajev razen enega. Kakšna »miška« v obliki vejic in velike začetnice je kljub dvojni dozi strupa še vedno pobegnila (to se sploh rado dogaja): vrinjene stavke ločimo z vejicami spredaj in zadaj (116) in pridevnike *koroški, štajerski, karavanški* pišemo z malo začetnico (54, 119) in denarne enote tudi (117); nekatere stvari so še odprte za določitev: Veliki/Mali Podi (78–80, ali ne raje V./M. podi?), Mala/Zaloška Poljana (96, ali ne raje M./Z. poljana?); zakaj potem Prednje/Zadnje okno, Prednja glava in na drugem koncu Kraj Sten (vse 149)? Kako je s snegom, se *topi, tali ali taja?* (174) Naj neka komisija vodnik *preskrbi* ali *priskrbi* (za široko rabo med planinci, 14)? Neukročeni zmaj pa so določne in nedoločne oblike pridevnikov, ki, vem, parajo živce tudi doktoriranim slavistom (ne samo diplomiranim, kaj šele drugim (ne)izobražencem! No, tem zadnjim ne parajo živcev, ker se tega problema sploh ne zavedajo.) Vseeno si ugledni lektorici ne bi bili smeli privoščiti tako omotičnega sprehoda skozi besedilo. Pravilno je recimo »dolgi hrbet Karavank« (63) in »kopasti Mangrt« (137), kjer pridevniku sledi točno določeno/

navedeno lastno ime, zato določna oblika pridevnika; a na ta vzorec sta takoj pozabili pri »značilen ledeniški okrešelj Veliki skok« (70, pravilno *značilni*), »dolg našagan greben Zeleniških špic« (75, *dolgi, našagani*), »na levo se spušča zelo strm Loški žleb, na desno pa tudi strm Jalovčev ozebnik« (157, obakrat *strmi*). Isto velja za »Nov dom« (55), ki mora biti *Novi dom*, ker je to ta edini in edinstveni, ki sedaj stoji in pred katerega nas je pravkar pripeljal vodnik in je bil tik pred tem imensko naveden. (Hkrati je *novi* tukaj vrstni pridevnik, kot je razloženo v nadaljevanju tega odstavka, in eo ipso ne more biti *nov.) Nasprotno pri prvič omenjenih, zato še neznanih stvareh (kjer se pridevnik ne naslanja na lastno ime) uporabljamo nedoločno obliko, torej je pravilno »z Rožce je lep razgled« (119, tako je navedeno v vodniku, in ne *lepi, ker bi to pomenilo *tisti lepi, o katerem sem ti že prej govoril* in ki ga ti dobro poznaš, to pa ne bi ustrezalo dejanskemu stanju, ker ti prej o njem nisem govoril in ti ga tudi nisi še nikoli videl). Iz istega razloga pa ni pravilno »iz gozda pridemo na obsežni pašnik« (55, prav *obsežen*); tako je pravilno na str. 57: »...pridemo na obsežen pašnik na v. strani Krnesa...« (Ti primeri kažejo, da so pridevniki padali, kakor se je komu trenutno zdelo in zahotelo. Ali pa zehalo.) Iz istega razloga so v knjigi napačni vsi »mali«, ki niso del lastnih imen (zdi se, da avtor sploh ne pozna besede *majhen*): »Po 30 min smo na mali jasi...« (52), »Ko pridemo na malo jaso...« (54), »Pot se spušča ... prek malih jas.« (57), »... rastejo na malih travnatih zaplatah...« (174), itd. In vendar ni *mali* nič drugega kot določna oblika od *majhen*, raba obeh pa je jezikovno določena v okviru pravil, ki sem jih v tem odstavku pravkar razložil. (V sobesedilu našega vodnika so »*male jase« ravno tako napačne kot malo prej za preizkus navedeni »(z Rožce se odpre) *lepi razgled«.) Do tu sta *mali* in *majhen* kakovostna pridevnika in odgovarjata na vprašanje *kakšen*. *Mali* kot določna oblika pa seveda opravlja tudi nalogo vrstnega

pridevnika (*majhen* te naloge ne more opravljati), kot tak je vrstno nasprotje od *veliki*, z njim pogosto nastopa v protivnih parih in odgovarja na vprašanje *kateri: male/velike črke, malo/veliko pivo, mali/veliki šef, Mali/Veliki vrh, Mala/Velika Pišnica*. Hoče avtor povedati, da gre v njegovem vodniku za posebno vrsto jas, namreč za »male jase« kot nasprotje *velikih jas*? Vendar teh, kolikor sem lahko sledil besedilu, v vodniku ni, torej »male jase« ne nastopajo v protivnem vrstnem razmerju do *velikih jas*, tudi implicitne ne. Torej so vendarle (samo!) (neke prvic videne – vsaj popotnik, ki se ravna po vodniku, jih prvic vidi, ko pride do njih) *majhne jase!* (Pridevnik ostane kakovosten in odgovarja na vprašanje *kakšen*. (Če pa je zemljepisna znanost definirala male in velike jase, odpade potreba po protivni vrstnosti, tudi implicitni, znotraj našega besedila, in »male jase« preprosto pomeni, da te jase po zemljepisni definiciji spadajo v kategorijo malih jas. Vendar to v našem besedilu ni mišljeno.) Če bi bilo slavistične elite kaj v hlačah, bi izdelala jasna pravila in sestavila seznam vsaj najbolj vpijočih skladenjskih zvez (ko je sobesedilno pogojenost že domala nemogoče vzorčno prikazati), namesto da se delajo pametne in govorijo drug čez drugega, nazadnje pa ne znajo pregnati megle niti iz najbolj proslavljenih slovnice in učbenikov. (In eo ipso iz maturitetnih vprašanj!) Eden od rezultatov takega stanja je tudi položaj v našem vodniku.

Te pripombe, četudi nesorazmerno dolge v primeri s pohvalo, pa, kot rečeno, cene vodnika glede na njegovo osnovno poslanstvo prav nikamor ne nagibajo. So samo prometni živžg za vožnjo tudi v to smer pri ponovnem natisu knjige. V ponovni natis te nadvse dragocene zakladnice informacij namreč nihče ne dvomi.

Stanko Klinar

Spomini na Šmarno goro

Kakšnih 50 prijateljev Šmarne gore je 3. novembra letos v ljubljanski galeriji Commerce pospremila na pot fotomonografijo »Šmarna go-

ra«, ki je v zgodovini te znamenite »gore« nad Ljubljanskim poljem po skoraj natančno 70 letih šele drugo takšno delo. Menda ni naključje, da sta knjigo pripravila dva Štajerca, fotografije avtor več knjig o najvišjih gorah sveta **Matevž Lenarčič**, alpinist iz Savinjske doline, in besedilo geograf **dr. Avguštin Lah**, Štajerec, ki šele zadnji dve desetletji živi pod Šmarno goro. Knjigo je izdala prav tako štajerska založba Epsi iz Nazarij.

Na predstavitvi, na kateri so bili vsi člani gostilničarske dužine **Ledinek** s Šmarne gore, **Dušan Uršič**, ki oddaja svoj program Radia DUR na Šmarni gori, in nekateri stalni obiskovalci Gore, je urednik knjige **Marko Lenarčič** pojasnil, zakaj je avtor fotografij človek, ki Šmarne gore dotlej ni poznal drugače kot iz zornega kota Turnca, znane plezalne poti na sosednjo Grmado. Ko sta se znani gostilničar s Šmarne gore **Miha Ledinek**, ki je v mnogočem zaslužen za to, da je ta vzpetina 300 metrov nad Ljubljano postala mestna izletniška atrakcija številka ena, in urednik Lenarčič začela dogovarjati o monografiji o tej gori, sta sklenila fotografski del zaupati človeku, ki tja gor ne hodi pogosto, zato bo na njenih pobočjih našel zanimive podrobnosti, mimo katerih hodijo stalni obiskovalci, ne da bi jih opazili. Matevž Lenarčič, avtor več fotomonografij, je po prvem obisku te gore po več kot desetletju – med študijem v Ljubljani je poznal le njen plezalni del, znameniti Turnc – začuden dejal, da je za fotografsko monografijo takšna vzpetinica pač premajhen objekt; znane so fotomonografije Alaske, Grenlandije ali Himalaje, kjer se fotografu ponuja nešteto objektov in motivov. Toda ko je šel potem še nekajkrat tja gor in posnel nekaj detajlov, ki so mu bili všeč, se je tudi sam navdušil nad delom – in zdaj je pred nami knjiga s 112 stranmi in več kot sto fotografijami, izid katere je gostilničar Ledinek navdušen označil za praznik Šmarne gore.

Čeprav je v knjigi velikega formata težišče na fotografijah, so v njej vendarle tudi najpomembnejši podatki o tej značilni dvogrbni vzpetini. Napeto branje bi bralec izpod pere-

sa geografa dr. Laha zaman pričakoval, zato pa se lahko zanese na faktografijo, ki je bila doslej objavljena v različnih publikacijah. Tekstovni del je avtor razdelil v tri poglavja, in sicer Bogastvo in posebnost narave, kjer so zbrani geografski podatki, Gora zdravja, zadovoljstva in pomiritve, kjer piše o zgodovini Gore in vsega na njej ter o nekaterih znamenitih Slovencih, ki so jo njega dni obiskovali, in Gora živi z okoljem, kjer avtor podrobneje predstavlja pokrajino pod vzpetino, predvsem še naselja pod njo.

Težišče je na fotografijah, predvsem na detajlih; večini obiskovalcev je v spominu značilna oblika Šmarne gore in sosednje Grmade, cerkev na vrhu in gostilna ob njej, manj ljudi ve, da je v njenih pobočjih tudi čisto prava kraška jama, na majhnem pokopališču na vrhu tudi grob strica pesnika **Franceta Prešerna**, na cerkvi tudi spominska plošča pod Goro rojenemu triglavskemu župniku **Jakobu Aljažu** in v božjem hramu na vrhu freske **Matevža Langusa**, na katerih je poleg sebe menda upodobil tudi Franceta Prešerna, **Primicovo Julijo** in Jakoba Aljaža, ob poteh proti vrhu več starih znamenj, predvsem pa toliko rastlinskih posebnosti, da je bilo po pobočjih vredno urediti gozdne učne poti, da ne govorimo o neštetih možnostih, ki jih Šmarna gora ponuja izletnikom in rekreativnim športnikom.

Vse to je slikovito predstavljeno v fotomonografiji Šmarna gora, za katero je uvod napisala etnologinja **Špela Ledinek**, ki Šmarno goro dobro pozna, saj ji je bil dolgo drugi dom. Knjiga je vsekakor turistični spominek, kakršnega ta ljubljanska hišna gora še ni imela.

Marjan Raztresen

Rastlinstvo Šmarne gore in okolice

Pri Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU je izšla knjiga **dr. Franceta Šuštarja** »Rastlinski svet Šmarne gore z Grmado do hribovja med Smlednikom in Repnjami«. Knjiga je sicer znanstveno delo, ki 547